

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عوامل ترویج حیا در خانواده

استاد راهنما:

خانم فاطمه زنگنه

پژوهشگران:

زهرا زنگنه، مهدیه بزرگی، ناهید حیدری، نسرین صمیمی مقدم

حوزه علمیه امام خامنه ای (حفظه الله)

چکیده

یکی از صفات انسانی و ملکه‌ای که انسان را از گناه دور می‌کند که باعث حفظ جامعه از آلودگی‌ها و انحراف‌ها می‌شود حیا است. آنچه سلامت فرد و جامعه و ارزش‌های انسان را تضمین می‌کند رعایت حیا، در خانواده و جامعه می‌باشد. امروزه به دلیل گسترش فساد در جامعه و تلاش کشورهای غربی برای گسترش و ترویج بی‌حیایی در جامعه به خصوص در میان بانوان جامعه که پرورش دهنده‌ی نسل‌های بعدی هستند برآنیم که جایگاه و ارزش حیا را که متأسفانه در جامعه‌ی کنونی کمرنگ شده را پررنگ‌تر سازیم و انسان را با ارزش وجودی خود آشنا سازیم. روش این تحقیق کتابخانه‌ای است و به صورت تحلیلی به این مسأله پرداخته شده و با قرار دادن آیات و روایات درباره حیا، به بررسی عوامل ترویج حیا در خانواده پرداخته می‌شود.

کلیدواژه: ترویج، حیا، خانواده

در تمام ادیان الهی، روابط انسان ها با یکدیگر، تابع حدود و ضوابطی است که چنانچه این روابط از چهارچوب ضابطه‌مند خود خارج شود، آسیب‌های آن فرد، خانواده و جامعه را درگیر خواهد کرد. بر این اساس با افزایش حياء، سلامت فرد و جامعه تضمین می شود. از آن جا که در جامعه امروزی با پیشرفت و تکامل جامعه‌ی بشری گرایش به فضای مجازی و ماهواره بیش از پیش شده و فعالیت های ضدفرهنگی در جهت تخریب شخصیت انسانی و ریشه کن کردن حياء در جامعه ی ماست برای جلوگیری از آسیب پذیری خانواده و جامعه و حفظ سلامت روابط افراد با یکدیگر به بررسی عوامل ترویج حياء در خانواده پرداخته شده است. با مطالعه آثاری چون اصول کافی از کلینی و کتاب وسائل الشیعه، حر عاملی که به روایاتی درباره حیا پرداخته است و کتاب عطر عفاف از ناهید طیبی که تعریف حیا در خانواده به دو بخش فردی و اجتماعی تقسیم می شود. از جمله عوامل فردی، حفظ حریم جنسی در خانواده، تشویق و ... می‌باشد و از عوامل اجتماعی رعایت حریم بین زن و مرد نامحرم، نقش رسانه، تقویت فرهنگ غیرت و ... می باشد.

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

فصل اول: کلیات و مفهوم شناسی	۱
فصل دوم: عوامل فردی	۴
۱- حفظ حریم جنسی در خانواده	۴
الف- مراقبت های لازم جنسی زن و شوهر در ارتباط با یکدیگر	۴
ب- مراقبت های لازم جنسی در ارتباط پدر و مادر با فرزندان	۵
۲- تشویق	۹
۳- انتخاب دوست	۱۲
۴- پوشش مناسب	۱۲
۵- بالا بردن درجه ایمان در فرد	۱۷
۶- توجه به برکات و عواقب	۲۲
فصل سوم: عوامل اجتماعی	۳۰
۱- رعایت حریم بین زن و مرد نامحرم	۳۰
الف) پرهیز از نگاه های هوس آلود	۳۰
ب) پرهیز از اختلاط با نامحرم	۳۰
ج) پرهیز از خلوت با نامحرم	۳۱
د) پرهیز از تماس بدنی با نامحرم	۳۱
۲- تقویت فرهنگ غیرت	۳۱
۳- نقش رسانه	۳۶

۳۸	۴- نقش فضای آموزشی
۳۹	۵- هم نشینی با افراد باحیا
۴۴	۶- افزایش سطح آگاهی
۴۵	۷- فضای مجازی
۴۸	نتیجه و پیشنهادات
۴۹	فهرست منابع

ارزش های اخلاقی و رعایت همه حدود را دارند بازی می کنند و به نوعی سبب عادی سازی رفتارهای خلاف اصول و قواعد اجتماعی محیط حقیقی می شود بی حیایی و شکسته شدن قبح حدود در روابط عادی می شود.

رنگ باختن حیا از جمله معایب استفاده از فضای مجازی می باشد. به دلیل حضور مجاز افراد در فضای مجازی، پرهیز در ارسال مطالب و تصاویر نامتعارف وجود ندارد، لذا این امر موجب رنگ باختن حیا در بین افراد خانواده و جامعه می شود. در صورتی که کاربران از فضای مجازی به صورت صحیح و هدفمند استفاده نکنند همه ی آنها به آسیب تبدیل می شود. در حال حاضر دسترسی فرزندان به این فضا آسان شده و والدین و والدین نیز به استعداد فرزندان در این زمینه افتخار می کنند بنابراین بهتر است والدین خود را در برابر فرزندان بی اطلاع نشان ندهند و آنان را همراهی کنند تا فرزندان به هر سایتی وارد نشوند. اگر والدین به فرزندان خود تفکر نقادانه آموزش دهند، آنگاه فرزندان قادر خواهند بود هر گونه اطلاعاتی را تحلیل کنند و بعد بپذیرند.

تعیین زمان از سوی والدین برای استفاده فرزندان از فضای مجازی، ارائه آموزش های اخلاقی و اجتماعی به آنان در محیط های واقعی و مجازی و الزام به رعایت ارزش های اخلاقی و اجتماعی و صداقت راهکارهایی برای استفاده صحیح جوانان و نوجوانان از فضای مجازی است.

بنابراین داشتن حیا در رعایت همه حدودی که در فضای حقیقی رعایت می شود، در فضای مجازی هم باید مورد توجه قرار بگیرد. هر فردی باید در فضای مجازی خود را مستلزم به رعایت حریم ها بداند و حیا داشته باشد. امروزه آثار بی حیایی در فضای مجازی بسیار است، برخی از افراد در دنیای واقعی بسیار با حیا رفتار می کنند اما در فضای مجازی اینگونه نیستند و حیا و عفت را کنار گذاشته و دیگر خجالتی نیستند.

نخستین بی حیایی دیده شدن انسان توسط دیگران است، قطعاً زن و مردی که تصویر زیبای چهره خود را در فضای مجازی منتشر می کنند قبح این امر را می شکنند و موجب ترویج این کار می شوند.

انسان باید بداند که خدای متعال در هر حالتی انسان را می بیند چرا که عالم محضر خداست، در محضر او نباید معصیت کرد و فرق نمی کند ارتکاب گناه و بی حیایی در فضای حقیقی باشد یا فضای مجازی.

بنابراین هر فردی باید همواره به این امر توجه داشته باشد و در فضای مجازی هم حدود و ضوابطی را که خدای متعال برای ارتباط با یگران مشخص کرده اند را رعایت کند و همانطور که در فضای حقیقی در تمام رفتارهایش با حیا رفتار می کند در فضای مجازی هم همانطور رفتار کند.

نتیجه گیری

یکی از صفات انسانی و ملکه‌ای که انسان را از گناه دور می‌کند و باعث حفظ جامعه از آلودگی‌ها و انحراف‌ها می‌شود حیا است. معرفت و شناخت عوامل فردی و اجتماعی حیا و عمل به آن باعث رشد، پیشرفت و سلامت فرد و جامعه خواهد شد. اگر فرد در خانواده و در تمام رفتارها و برخوردهای خود حیا را رعایت کند قطعاً موجب ترویج حیا در اجتماع و کاهش ناهنجاری‌های اخلاقی و اجتماعی خواهد شد، حفظ حریم جنسی خانواده، تشویق، انتخاب دوست، پوشش مناسب، بالا بردن درجه ایمان در فرد و توجه به برکات و عوامل حیا از عوامل فردی می‌باشد و از عوامل اجتماعی می‌توان به رعایت حریم بین زن و مرد نامحرم، تقویت فرهنگ غیرت، نقش رسانه، نقش فضای آموزشی و ... اشاره کرد. که هر کدام به نوبه خود سبب ترویج حیا می‌شوند.

پیشنهادهای:

- رسانه‌ها با فرهنگ سازی مناسب در راستای ترویج حیا در خانواده‌ها و جامعه درصدد بازسازی ارزش‌های دینی در این رابطه برآیند.
- در راستای ترویج حیا در جامعه، فیلم‌های مناسبی ساخته شود و از ساخت و پخش برنامه‌ها و فیلم‌هایی که در راستای تضعیف فرهنگ حیا گام بر می‌دارد، از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برخورداری و جدی صورت گیرد.
- مراکز و نهادهای مختلف آموزشی در راستای ترویج حیا در بین دانش‌آموزان و دانشجویان از طریق فرهنگ سازی صحیح در میان آنها، تلاش کنند.

فهرست منابع

قرآن، ترجمه مهدی الهی قمشه ای

نهج البلاغه، ترجمه محمد دشتی

۱- اسلاملو، نعیمه (۱۳۹۶)، جواهرانه (چاپ اول) تهران: انتشارات تلاوت آرامش.

۲- بانکی پور فرد، امیرحسین (۱۳۸۸)، حیا، اصفهان: انتشارات حدیث راه عشق.

۳- بانکی پور فرد، امیرحسین ()، آینه زن

۴- حر عاملی، محمد بن حسن (۱۴۰۹ ق)، وسائل الشیعه، قم: موسسه آل البيت (ع).

۵- حرانی، ابو محمد (۱۳۹۵)، تحف العقول، قم: انتشارات نگاران قلم.

۶- دهخدا، علی اکبر (۱۳۸۸ش)، لغت نامه دهخدا، تهران: دانشگاه تهران.

۷- رحمتی شهرضا، محمد، چاپ اولقم، انتشارات جوانان موفق.

۸- سالاری فر، محمدرضا (۱۳۹۴)، آشنایی با روانشناسی (چاپ دهم)، قم: مرکز نشر هاجر.

۹- شاد، حامد (۱۳۹۴)، مقاله چگونه خوش تیپ و امروزی در عین حال باحجاب باشیم.

۱۰- طیبی، ناهید (۱۳۹۰)، عطر عفاف نگرشی نو بر عفاف و حجاب، قم: انتشارات جامعه الزهرا.

۱۱- فقیهی، علی نقی (۱۴۲۹ق)، تربیت جنسی، قم: دار الحدیث.

۱۲- قمی، محمد بن علی بن بابویه، من لایحضره الفقیه، قم: موسسه نشر اسلامی.

۱۳- قرائتی، محسن (۱۳۹۴)، دعوت به نماز، تهران: انتشارات ستاد اقامه نماز.

۱۴- کلینی، محمد بن یعقوب، کافی، تهران: دارالکتب الاسلامیه.

۱۵- کرم الهی، نعمت الله و آقاسی، محمد (۱۳۹۱)، بررسی گرایش دختران به حجاب و بدحجابی، دانشگاه باقر العلوم.

۱۶- مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی (۱۴۰۳)، بحارالانوار، تهران: مکتبه الاسلامیه.

۱۷- مطهری، مرتضی (۱۳۶۱)، بیست گفتار (چاپ ششم)، چاپ شرکت افست.

۱۸- مردانی نوکنده، محمد حسین، مقاله سالم سازی جامعه از آلودگی های اخلاقی در حکایت قرآن.

۱۹- محمدی، حمید (۱۳۹۶)، تفسیر سوره یاسین (چاپ اول)، قم: مرکز بین المللی ترجمه و نشر آفاق.

۲۰- نیشابوری، محمد بن عبدالله (۱۴۱۱ ق)، مستدرک علی الصحیحین، بیروت: دارالکتب العلمیه.

۲۱- نرم افزار جامع الاحادیث.

۲۲- وکیلی، محمد حسن (۱۳۹۵)، غیرت حسینی و عفت زینبی، چاپ اول، انتشارات موسسه مطالعات راهبردی

علوم و معارف اسلامی با همکاری موسسه فرهنگی تحقیقی صدف عفاف نور